

Az egyetemi nyílt hozzáférésű publikációk és kiadói tevékenység tudománymetriai vizsgálata

Schubert András

MTA Könyvtár és Információs Központ
Tudománypolitikai és Tudományelemzési Osztály

Informatio Scientifica et Medicata
Budapest, 2014. szeptember 25.

A **publikálási** folyamatban az egyetemek (ill. munkatársaik) különféle **szerepek**et vállalhatnak. Lehetnek pl.

- **szerek,**
- **szerkesztők,**
- **kiadók.**

A használatos publikációs mutatószámok szinte mindegyike a szerzői szerepre vonatkozik.

A szerkesztők „kapuőri” (gatekeeper) szerepéről Braun és munkatársai végeztek úttörő vizsgálatokat.

Az egyetemek kiadói tevékenységéről mindezidáig nem készült elemző tanulmány.

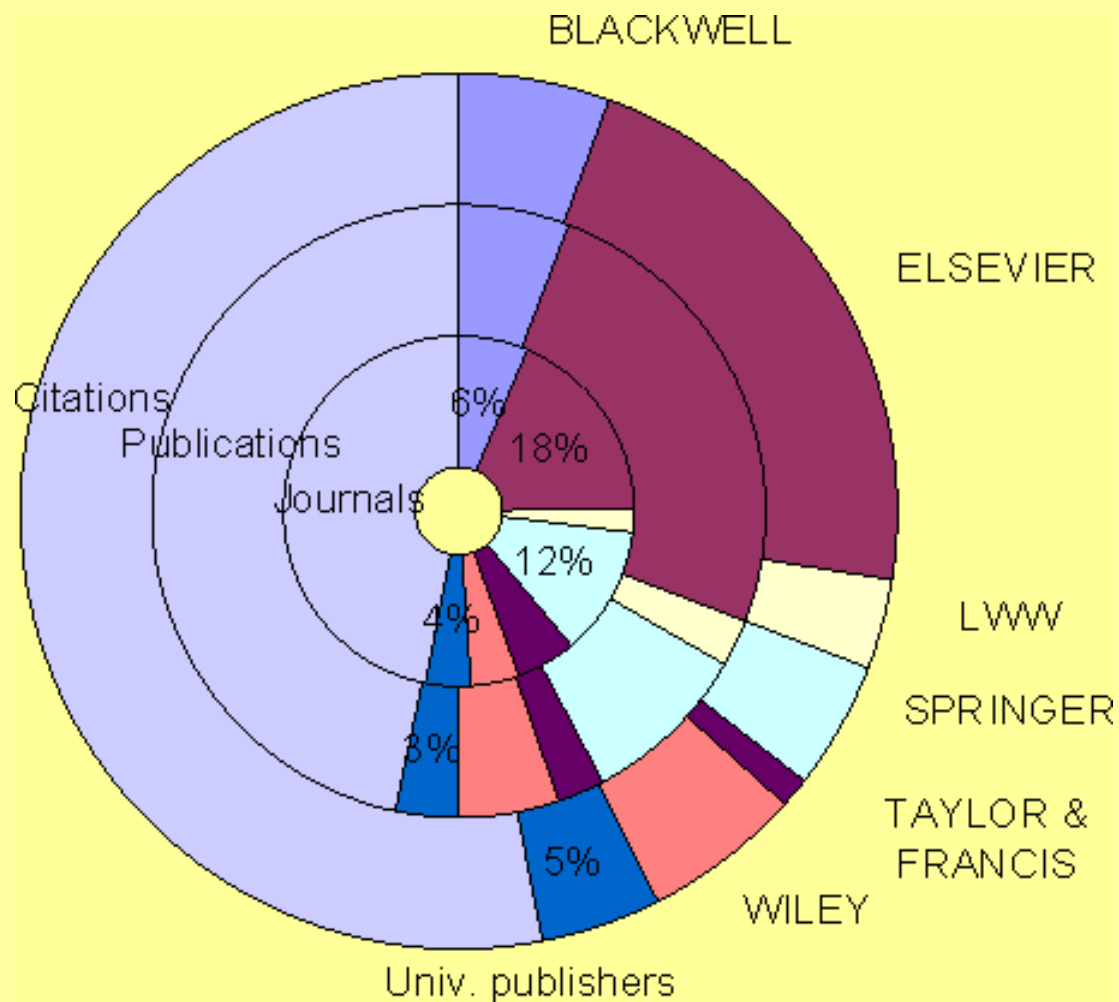
Az egyetemek kiadói tevékenységét **három területen** kíséreltük meg megvizsgálni.

- A „hagyományos” folyóiratok elemzéséhez a Thomson-Reuters **Web of Science** adatbázisát,
- a nyílt hozzáférésű online folyóiratok vizsgálatához a **MUSE** projekt és a **DOAJ** (Directory of Open Access Journals) adatbázisát,
- az egyetemi repozitóriumokban publikált anyagok áttekintéséhez a Ranking Web of Repositories (repositories.webometrics.info) rangsorait használtuk.

Az egyetemi kiadású folyóiratokban való publikálás arányait és összetételét a **Thomson-Reuters Web of Science Journal Citation Reports** adatbázisának **2007.** évi adataiból próbáltuk megbecsülni.

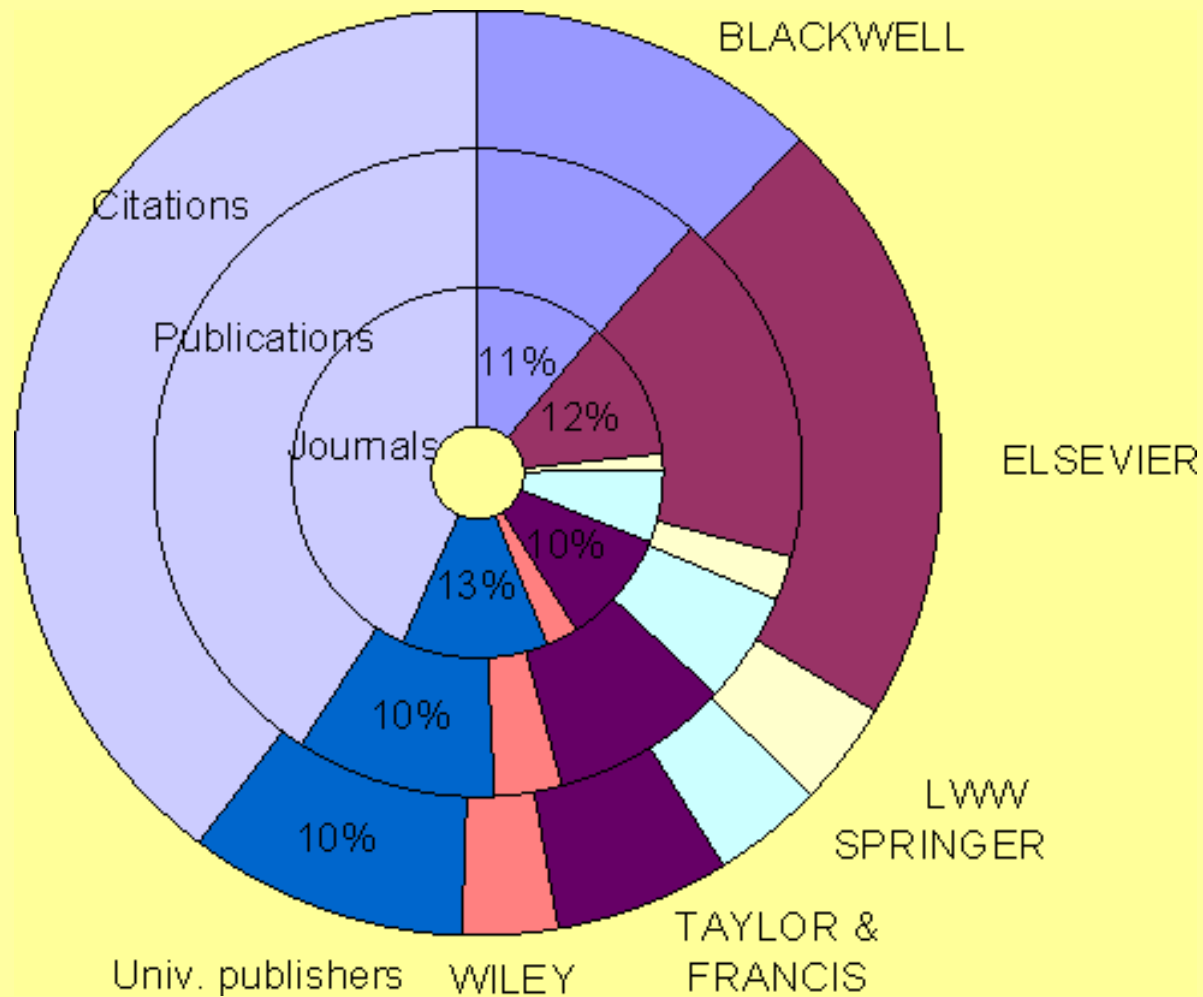
Különválasztottuk az **SCI** (science) és az **SSCI** (social science) folyóiratokra vonatkozó adatokat. Megállapíthattuk, hogy az egyetemi kiadású folyóiratok szerepe a természettudományok területén sem elhanyagolható, de a társadalomtudományok területén egyenesen vezető szerepet játszanak.

SCI adatok

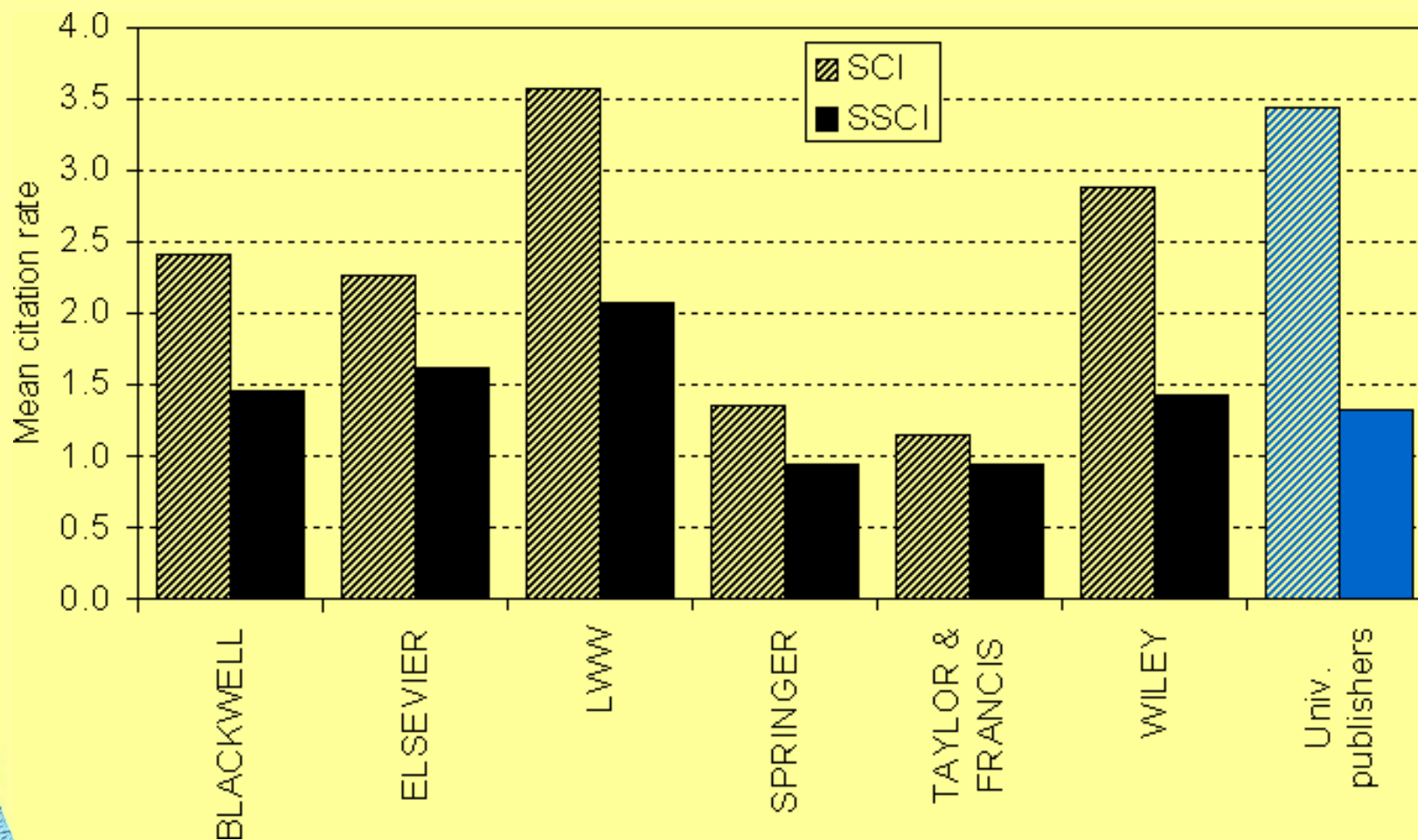
(A szürke szín az „egyéb” kiadók folyóiratait jelzi.)

SSCI adatok

(A szürke szín az „egyéb” kiadók folyóiratait jelzi.)

Az egyetemi kiadású folyóiratok **idézetttség**e versenyképes a nagy kereskedelmi kiadók folyóirataiével.

Az egyetemek rangsorát a kiadott folyóirataik cikkeinek számából és idézettségéből kiszámított „**pseudo-h-index**” alapján állítottuk össze.

$$(h^* = \text{PUB}^{1/3}(\text{CIT}/\text{PUB})^{2/3})$$

Rank	University	SSCI PUB	SSCI CIT	h*
1	CAMBRIDGE UNIV	2676	4411	19.4
2	OXFORD UNIV	3252	4735	19.0
3	MIT	1082	2634	18.6
4	UNIV CHICAGO	1496	2064	14.2
5	HARVARD UNIV	549	1088	12.9
6	RUTGERS UNIV	274	486	9.5
7	PRINCETON UNIV	33	157	9.1
8	YALE UNIV	135	305	8.8
9	UNIV CALIFORNIA	718	684	8.7
10	STANFORD UNIV	103	242	8.3
11	UNIV VIRGINIA	79	198	7.9
12	UNIV PENN	99	210	7.6
13	NORTHWESTERN UNIV	128	223	7.3
14	JOHNS HOPKINS UNIV	771	538	7.2
15	UNIV NORTH CAROLINA	297	275	6.3
16	FORDHAM UNIV	181	214	6.3
17	BOSTON UNIV	68	119	5.9
18	NEW YORK UNIV	110	150	5.9
19	DUKE UNIV	361	262	5.8
20	NOTRE DAME UNIV	95	130	5.6

A **MUSE** projekt (muse.jhu.edu) a Johns Hopkins Egyetem kezdeményezéseként indult **1995**-ben. Főként a **társadalom- és humán tudományok** területéről szolgáltat kódolatlan digitális könyv- és folyóirattartalmakat az **egyetemek** és tudományos társaságok kiadványaiból. **2014** augusztusában **238 kiadó**tól közel **egymillió cikk**et és könyvfejezetet tartalmazott.

Az **egyetemi kiadók rangsora** megtekinthető összesítve és az orvostudományok területén is.

	Total	Medicine & Health
1	The Johns Hopkins University Press	The Johns Hopkins University Press
2	University of Toronto Press	Oxford University Press
3	Oxford University Press	The Hastings Center
4	Duke University Press	Cambridge University Press
5	The MIT Press	Duke University Press
6	Indiana University Press	The MIT Press
7	University of Hawai'i Press	Wayne State University Press
8	University of Nebraska Press	NUS Press Pte Ltd
9	The University of North Carolina Press	Indiana University Press
10	University of Pennsylvania Press	Presses de l'Université du Québec
11	Penn State University Press	Rutgers University Press
12	The Kent State University Press	The Ohio State University Press
13	University of Wisconsin Press	NYU Press
14	The Catholic University of America Press	State University of New York Press
15	University of Texas Press	Vanderbilt University Press
16	Michigan State University Press	University of Michigan Press
17	Purdue University Press	Russell Sage Foundation
18	Cambridge University Press	University of Texas Press
19	University of Missouri	University of California Press
20	ELT Press	Georgetown University Press

Az ígéretesen hangzó **Directory of Open Access Journals (DOAJ;**
doaj.org) a **Budapest Open Access Initiative** nyomán jött létre és **2002**
óta a **Lundi Egyetem** irányításával működik.

Honlapja szerint jelenleg (2014. augusztus)

134 ország

9966 folyóiratának

1 705 601 cikkét tartalmazza.

Az **orvosi témájú folyóiratok** országok szerinti eloszlása mindenestre kissé **kérdéses** teszi az adatbázis állományának relevanciáját.

	Ország	Folyóirat
1	Irán	113
2	USA	23
3	Törökország	16
4	Brazília	7
5	Románia	7
6	Bosznia/Hercegovina	6
7	Japán	5
8	Pakisztán	5
9	India	4
10	Lengyelország	4
11	Egyesült Királyság	4
12	Ausztrália	3
13	Kanada	3
14	Kína	3
15	Horvátország	3
16	Németország	3
17	Nigéria	3
18	Norvégia	3

A webometrics.info honlapot a madridi **CSIC** kibernetikai laboratóriuma gondozza Isidro F. **Aguillo** vezetésével (aki egyben a *Cybermetrics* c. elektronikus folyóirat alapító főszerkesztője is). A honlap a világ **egyetem**einek webes jelenléte alapján állít össze **rangsorok**at. Bár a rangsorolások algoritmikus háttere csak részlegesen transzparens, az eredmények szakmailag kompetensnek és legalábbis megfontolandónak tekinthetők.

Az **egyetemi repozitóriumok** rangsorolása **négy szempont** alapján történik:

Méret: A Google által található weboldalak száma;

Láthatóság: A referáló linkektől (mint pl. a MajesticSEO és ahrefs adatbázisok) kapott backlinkek száma;

Tartalomgazdagság: A letölthető „tartalomgazdag fájlok” (Rich Files; pl. Adobe Acrobat (.pdf), MS Word (doc, docx), MS Powerpoint (ppt, pptx) vagy PostScript (.ps & .eps)) száma ;

Scholar-index: A Google Scholar adatbázisban található 2007–2011 közötti cikkek normalizált száma.

Az **egyetemi repozitóriumok** összesített rangsora

1	University of California eScholarship Repository
2	Universitat Autònoma de Barcelona Dipòsit Digital de Documents
3	Universidade de São Paulo Biblioteca Digital de Teses e Dissertações
4	Virginia Tech University Digital Library and Archives
5	Queensland University of Technology Institutional Repository
6	MIT Institutional Repository
7	University of Southampton Institutional Repository
8	University of North Texas Digital Library
9	Lund University Publications
10	University of Michigan Deep Blue
11	Universitat Politècnica de Catalunya UPCCommons
12	Universiteit Utrecht Igitur Archive
13	University of British Columbia CIRCLE
14	Universitat Heidelberg Dokumentenserver
15	Aalborg Universitet VBN Research
16	Repositório Digital Universidade Federal do Rio Grande do Sul LUME
17	Delft University of Technology Repository
18	Universidad Complutense de Madrid e-Prints
19	University of Illinois at Urbana Champaign Ideals
20	École Polytechnique Federale de Lausanne Infoscience

A magyar egyetemek helyezései a világrangsorban

239	University of Debrecen Electronic Archive
516	Corvinus University of Budapest PhD Dissertations
573	University of Szeged Repository of Dissertation
709	Corvinus Research Archive Corvinus University of Budapest
1092	Archive of the Institute of Business Economics Corvinus University of Budapest
1227	University of Szeged Repository of Publications
1335	Research Support Scheme Central European University
1863	Central European University Academic Archive
1890	Semmelweis Repozitórium Semmelweis Egyetem

Összefoglalásként elmondhatjuk, hogy az egyetemek részvétele a kutatási eredmények disszeminációjában a tudománymetria egy még **feltáratlan**, de korántsem érdektelen területe.

Az egyetemi kiadású folyóiratok – különösen a társadalomtudományok területén – mennyiségükben és minőségükben **versenyképes**nek bizonyulnak a nagy professzionális kiadóvállalatok folyóirataival.

A kiadott folyóiratok, a nyílt hozzáférésű publikációk vagy a repozitóriumokban elhelyezett anyagok mennyisége és minősége alapján az egyetemeknek az egyéb tudománymetriai rangsoroktól eltérő, de velük érdemben összevethető rangsorait alakíthatunk ki, vagyis segítségükkel az értékelés egy **új dimenziója** tárható fel.

A kutatási eredményeknek a kutatóintézményekhez (pl. az egyetemekhez) kötődő disszeminációja a publikálásnak az utóbbi években előtérbe kerülő számos problémájára (copyright, peer review, stb.) kínál **ésszerűbb** megoldást, mint a professzionális kiadóvállalatok igénybevétele, ezért elképzelhető, hogy e modell jelentősége a következő években tovább fog növekedni.

Köszönöm

- az **ISM 2014** konferencia rendezőinek meghívását
- az FP7-SSH-2013-2 #613202 (**IMPACT-EV**) projekt támogatását
- a **jelenlévők** érdeklődését és figyelmét